

เรื่องที่ 3 การจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการ

[1] มีความสำคัญในการให้ความรู้ การเผยแพร่ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การให้การศึกษา ตลอดจนธุรกิจการค้า อย่างมีผลสัมฤทธิ์มากที่สุด การจัดนิทรรศการเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่ง ในการจะสื่อสิ่งต่าง ๆ ให้สาธารณชนได้รับรู้ พบเห็นหรือสัมผัสได้ ซึ่งต้องอาศัยทั้งรูปแบบที่เป็นสิ่งของต่าง ๆ และวิธีการหลากหลาย

ดังนั้นการจัดนิทรรศการจึงเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของงานต่าง ๆ ที่จะขาดไม่ได้ เพราะสามารถทำให้ผู้ชมหรือผู้ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งคุณค่าสาระแห่งความรู้ และความบันเทิงไปพร้อมกัน

การจัดนิทรรศการเป็นการเผยแพร่ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ การให้การศึกษา แก่ผู้ชมหรือผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมได้คุณค่าสาระแห่งความรู้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1. ความหมายและจุดประสงค์ของการจัดนิทรรศการ

1.1 ความหมายของนิทรรศการ

[2] หมายถึงการแสดงผลงานเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาด้วยการนำเอาวัสดุ

อุปกรณ์หรือผลงานต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยของจริง สิ่งจำลอง ภาพถ่าย และแผนภูมิต่าง ๆ นำมาจัดแสดงเพื่อเป็นการสื่อสารทางความคิด และความรู้ให้กับบุคคลในระดับต่างๆ ในการจัดเตรียมจะต้องจัดเตรียมให้เป็นหมวดหมู่ มีระเบียบเรียบร้อย ดูง่าย และคำนึงถึงความแจ่มชัด เพื่อให้ได้ความรู้อย่างแท้จริง ช่วยให้ผู้ชมมีความเข้าใจในข้อมูลโดยใช้ข้อความสั้น ๆ อธิบายประกอบ นิทรรศการจัดเป็นลักษณะของทัศนศึกษาอย่างหนึ่ง เพราะเป็นการให้การศึกษาทางตา ทางหู และทางเสียง

นิทรรศการทางทัศนศิลป์ หมายถึงการแสดงผลงานทางศิลปะ ซึ่งประกอบด้วยวัตถุ 2 มิติ 3 มิติ และวิธีการต่าง ๆ ผสมผสานกัน การแสดงผลงานศิลปะนั้นอาจเป็นผลงานประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ เช่น ภาพเขียน ภาพปั้น แกะสลัก ภาพพิมพ์ เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่ให้ผู้ชมได้รับความรู้ความเข้าใจ มีโอกาสได้ชื่นชมผลงานศิลปะประเภทต่าง ๆ ที่อยู่อย่างกระจัดกระจายมาจัดแสดงไว้อย่างเป็นระเบียบในที่เดียวกันพร้อมทั้งข้อมูล รายละเอียด ประวัติความเป็นมา เพื่อเป็นพื้นฐานทางการศึกษาและการค้นคว้าเพิ่มเติม รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยและค่านิยมที่ดีแก่ผู้ชม ทั้งตรงและทางอ้อม เพื่อให้เกิดความสำนึกในการรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์คุณค่าของศิลปะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดแสดงนิทรรศการทางศิลปะสื่อผสม ชุดภาวะโลกร้อน
เพื่อให้เกิดความสำนึกในการรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์คุณค่าของศิลปะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2 จุดประสงค์การจัดนิทรรศการ

แบ่งตามจุดประสงค์การจัด มี 6 ประเภท คือ

1. นิทรรศการทางการศึกษา เป็นนิทรรศการที่มุ่งจัดเพื่อการศึกษา และให้ข้อมูลความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ชม โดยเฉพาะ อาจจัดเป็นเฉพาะเรื่อง หรือจัดในแบบความรู้กว้าง ๆ นิทรรศการโดยทั่ว ๆ ไป แทบทุกประเภทจะมีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาแฝงอยู่ด้วยเสมอ เช่น นิทรรศการวิทยาศาสตร์การพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเผยแพร่วิชาการการถ่ายภาพเพื่อการพิมพ์ และแสดงความก้าวหน้าของการถ่ายภาพและการพิมพ์ นิทรรศการการศึกษาจัดได้ทุกสาขาวิชา ไม่ว่าจะเป็นวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ตลอดจนวิทยาศาสตร์ประยุกต์สาขาวิชาต่าง ๆ

2. นิทรรศการทางการตลาด เป็นนิทรรศการอีกแบบหนึ่งที่จัดการแพร่หลายพอ ๆ กับนิทรรศการทางการศึกษา นิทรรศการประเภทนี้อาจจัดในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้ แต่เป็นนิทรรศการแบบชั่วคราวเท่านั้น จุดประสงค์เพื่อการซื้อขายสินค้า และการพาณิชย์ นิทรรศการทางการตลาดที่ใหญ่ที่สุด คือ งานมหกรรมการแสดงสินค้านานาชาติ ซึ่งหมุนเวียนจัดในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ระยะเวลาจัด 5-6 เดือน การจัดนิทรรศการทางการตลาด โดยมุ่งขายตรงหรือส่งเสริมการขายเป็นนิทรรศการทางการพาณิชย์ที่นิยมจัดกันมาก ในช่วงทศวรรษนี้ นิทรรศการขนาดใหญ่มุ่งขายสินค้าใหญ่ ๆ เช่น เครื่องเรือน บ้าน รถยนต์ ส่วนนิทรรศการขนาดเล็ก บริษัทผู้ผลิตเป็นเจ้าของนิทรรศการเอง อาจจัดปีละครั้งแต่รวม ๆ กันแล้ว แต่ละห้างสรรพสินค้าก็มีการจัดนิทรรศการทางการตลาดกันตลอดปี นิทรรศการทางการตลาดอาจจะจัดเพื่อดึงดูดผู้ชมให้เข้ามาในร้านค้า เพื่อซื้อสินค้านั้น ๆ หรือสินค้าอย่างอื่นด้วยก็ได้ ซึ่งมีการจัดกันอยู่เสมอ ๆ ในศูนย์การค้าใหญ่ ๆ หรือห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ นิทรรศการประเภทนี้มักจัดเล็ก ๆ เป็นนิทรรศการชั่วคราวมีระยะเวลากำหนดแน่นอน โดยทั่วไปจะจัดในเทศกาลต่างๆ เพื่อการโฆษณาห้างสรรพสินค้าไปด้วย

3. นิทรรศการทางการเมือง ในหลาย ๆ ประเทศทางการเมืองและรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มสังคมนิยจะใช้พิพิธภัณฑ์เป็นเครื่องมือปลุกระดม สำนึกทางการเมืองของประชาชนอย่างมาก เช่น พิพิธภัณฑ์แสดงร่องรอยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่กระทำโดยฝ่ายสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา หรือที่เรียกว่า "กลุ่มเขมรแดง" จัดแสดงโดยรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตย รัฐบาลเกาหลีเหนือก็สร้างพิพิธภัณฑ์แสดงหลักฐานการรุกรานของญี่ปุ่นที่กระทำย่ำประชาชนเกาหลีอย่างโหดร้าย และหลักฐานการโจมตีของกลุ่มพันธมิตรต่อเกาหลีเหนือ เมื่อครั้งสงครามเกาหลี จุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑ์ก็คือ ปลุกสำนึกของเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีความรู้สึกร่วมกับบรรพบุรุษรุ่นก่อนซึ่งถูกกดขี่ทำทารุณกรรม นิทรรศการทางการเมืองประเภทชั่วคราวเป็นเครื่องมือและกิจกรรมที่ทรงประสิทธิภาพมากที่สุดในการต่อสู้ในทางการเมือง ในทุกสังคมทุกประเทศทั่วโลก สำหรับประเทศไทยนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นน่าจะจัดนิทรรศการประเภทนี้กันเป็นประจำ

4. นิทรรศการทางศิลปะ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม นิทรรศการทางศิลปะ นอกจากจิตรศิลป์และประยุกตศิลป์แล้ว ยังรวมถึงศิลปะแขนงอื่น ๆ ด้วย เช่น อัญมณี เครื่องแก้ว งานศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ นิทรรศการวัฒนธรรม นอกจากการจัดแบบถาวรแล้วก็มี การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมและอนุรักษ์วัฒนธรรมต่าง ๆ ด้วย นิทรรศการทางสิ่งแวดล้อมปัจจุบันมีหน่วยงานสมาคม มูลนิธิสถาบันทางการศึกษาทุกระดับจัดกันแพร่หลาย โดยเฉพาะการรณรงค์เกี่ยวกับการนำมาใช้ใหม่ นิทรรศการทางศิลปะที่เด่นดังและดีเยี่ยมที่สุดของไทย คือ "นิทรรศการศิลปาชีพ" ของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ เพราะนอกจากเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ศิลปะของชาติ และเป็นการส่งเสริมอาชีพอิสระของประชาชนอีกด้วย ปัจจุบันมีศูนย์ศิลปาชีพในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ และจำหน่ายสินค้าศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ

5. นิทรรศการทางการทหาร นิทรรศการทางการทหารโดยทั่ว ๆ ไปนิยมจัดแบบถาวร คือ เป็นพิพิธภัณฑ์ทางการทหารนั้น

เอง การจัดแสดงเพื่อเป็นอนุสรณ์สถานและเกียรติประวัติการสู้รบ แสดงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทหารและสร้างความภาคภูมิใจให้กับนานาชาติ

6. นิทรรศการเพื่อการประชาสัมพันธ์องค์กร นิทรรศการผลงานของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต แสดงเกี่ยวกับผลงานของนักศึกษา การจัดการศึกษาสาขาเวชนิทัศน์ ของคณะแพทยศาสตร์เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงบทบาทภาระหน้าที่ของหลักสูตรดังกล่าว การจัดประเภทของนิทรรศการนั้น จัดได้หลายแบบตามแต่ผู้ใช้พึงประสงค์สำหรับความนิยมทั่วๆ แล้ว นิยมแบ่งประเภทของนิทรรศการตามลักษณะการจัด คือ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ นิทรรศการถาวร นิทรรศการชั่วคราว และนิทรรศการเคลื่อนที่ การกล่าวถึงนิทรรศการตามประเภทของสถานที่ที่จัดแสดงก็มีบ้าง คือ นิทรรศการกลางแจ้งหรือนิทรรศการในร่ม การแบ่งประเภทของนิทรรศการตามวัตถุประสงค์ของการจัดนั้นมักจะกล่าวโดยร่วม ๆ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ นิทรรศการเพื่อการศึกษา กับนิทรรศการทางการตลาดและนิทรรศการทางการตลาดที่สำคัญและกล่าวถึงกันมากที่สุดก็คือ มหกรรมนานาชาติ หรืองานเอ็กซ์โปนั่นเอง นิทรรศการเพื่อการศึกษาในปัจจุบันนี้มีการจัดอย่างแพร่หลายทั้งการจัดตามหลักสูตรในบทเรียน และการจัดเพื่อการศึกษาวลชน อย่างไรก็ตาม การจัดนิทรรศการหรือการแสดงผลงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จจะต้องมีการร่วมมือประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้จัดแสดง ได้แก่ บุคคลที่เริ่มต้นการ

ดำเนินงานจนกระทั่งสิ้นสุดการจัดแสดง และผู้ชม ได้แก่ บุคคลทั่วไป และกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการจัดนิทรรศการที่ดีจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งผู้จัดและผู้ชมควบคู่กันไป

ประเภทของการจัดนิทรรศการ จัดเกี่ยวกับการศึกษา การตลาด การเมือง ศิลปะวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การทหาร และการประชาสัมพันธ์องค์กร

2. ประโยชน์ของการจัดนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการ นับว่ามีประโยชน์มาก เพราะเป็นการศึกษาอย่างหนึ่ง คือ เป็นการให้การศึกษาทงตา ทางหู และทางการสัมผัสแก่ผู้ชมโดยไม่ต้องมีผู้รู้ หรือครูมาขึ้นบรรยายให้ฟัง เพราะมีตัวอักษรบรรยาย มีภาพประกอบ มีของจริงหรือของจำลองให้เป็นชัดเจนจึงเป็นการให้ความรู้ที่เกิดคุณค่า เป็นการช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการอยากรู้ อยากเห็น อยากศึกษา ในขณะที่เดียวกันทำให้ผู้ชมเกิดความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการจัดนิทรรศการยังเป็นบ่อเกิดของความสามัคคีอีกด้วย เพราะการจัดนิทรรศการจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงเป็นการเสริมสร้างความรับผิดชอบของหมู่คณะ ของกลุ่มทำงาน เป็นการส่งเสริมให้ผู้จัดทำได้มีโอกาสทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความราบรื่นเรียบร้อย ดังนั้นประโยชน์ของการจัดนิทรรศการ จึงพอสรุปได้ดังนี้

1. นิทรรศการช่วยรวบรวมสิ่งแสดงต่าง ๆ มาไว้ในที่แห่งเดียวกัน เช่น รูปภาพของจริง ตัวอย่าง หุ่นจำลอง การสาธิต จะทำให้สะดวกต่อการศึกษาหาความรู้ของผู้ที่สนใจซึ่งหาจากที่อื่นได้ยาก
2. นิทรรศการช่วยนำความคิดและข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ในที่ต่าง ๆ มารวมเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะมีการร่วมกันจัดจากหลาย ๆ หน่วยงาน ก็ยังจะมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้ดูสามารถเลือกหาข้อมูลที่ต้องการได้ง่าย
3. นิทรรศการสามารถแสดงความคิดที่อยู่ในลักษณะนามธรรม (Abstract) ซึ่งเข้าใจได้ยากให้ออกมาในลักษณะของรูปธรรมที่ผู้ดูสามารถเข้าใจได้ เช่น ข้อมูลที่เป็นตัวเลขก็นำมาแปลงให้เป็นลักษณะกราฟ แผนภูมิ หรือนำของจริงมาให้ดูด้วยตา ฟังด้วยหูของตนเอง จะทำให้ผู้ดูเกิดความประทับใจและจดจำได้นาน
4. นิทรรศการช่วยกระตุ้นความสนใจในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิทยาการอื่น ๆ ทดลองนำไปปฏิบัติต่อไป
5. นิทรรศการช่วยส่งเสริมการแสดงออกในลักษณะของการร่วมมือกันจัดแสดงระหว่างบุคลากรหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนการให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่าง อาทิ ให้ทดลองใช้สิ่งของที่นำมาแสดงในงาน

ประโยชน์ของการจัดนิทรรศการเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้สร้างสรรคงาน และผู้ชม

ประเภทของนิทรรศการ

การจัดนิทรรศการโดยทั่วไป แบ่งตามลักษณะของวิธีการจัด แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. นิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition)

นิทรรศการถาวร หมายถึง นิทรรศการที่จัดแสดงเรื่องราวเดิม ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นที่รวบรวมสิ่งแสดง ของที่ใช้จัดอาจจะเป็นของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ ฯลฯ ที่นำมาแสดงนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ และวิธีการจัดอยู่ในอาคารหรือสถานที่เดิม ไม่เปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ผู้ชมเข้ามาชมได้ตลอดเวลาเพื่อศึกษาหรือหาความเพลิดเพลินได้ทุกดู นอกจากจัดในสถานที่หรือในร่มแล้ว ยังมีนิทรรศการถาวรกลางแจ้งอีก นิทรรศการถาวรมีการจัดกันหลายรูปแบบ ส่วนใหญ่ที่รู้จักกันดีก็คือ พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ มีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาทั้งทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ โบราณคดี ตลอดจนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย ที่จัดแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วรรณคดี ประเพณี และบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

วัตถุประสงค์ของนิทรรศการถาวร

- 1) เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ชม เนื้อหาสาระทางวิชาการ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเพื่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของประเทศ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในทะเล หอศิลป์พีระศรี ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมวิชาการศิลปะของชาติ
- 2) เพื่อกระตุ้นและชักจูงความคิดของผู้ชมในเรื่องที่ต้องการสร้างสำนึกทางการเมืองของประเทศไทย เช่น พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งของสิงคโปร์
- 3) เพื่อความบันเทิง สนุกสนาน เช่น เมืองโบราณ จังหวัดสมุทรปราการ ดิสนีย์แลนด์ของอเมริกา และญี่ปุ่น
- 4) เพื่อแสดงความเป็นอารยประเทศ ประเทศด้อยพัฒนามาก ๆ จะไม่สามารถจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ถาวรไว้เป็นเกียรติยศและชื่อเสียงของประเทศ เช่น พิพิธภัณฑ์ สถาบันสมิธโซเนียนของอเมริกา พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งของมาดามทุซโซ ประเทศอังกฤษ พิพิธภัณฑ์ทางทะเลก็มีเพียงบางประเทศในโลกเท่านั้น นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ถาวร มีจัดในลักษณะพิพิธภัณฑ์โรงเรียน ในโรงเรียนหลายแห่ง พิพิธภัณฑ์ส่วนบุคคล และหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ ทุกแห่ง พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งของไทย พิพิธภัณฑ์พระที่นั่งวิมานเมฆ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งของสิงคโปร์ เป็นนิทรรศการถาวร กระตุ้นและชักจูงความคิดของผู้ชมในเรื่องที่ต้องการสร้างสำนึกทางการเมืองของประเทศไทย

2. นิทรรศการชั่วคราว

นิทรรศการชั่วคราว เป็นการจัดนิทรรศการเป็นครั้งคราวในวาระโอกาสหรือเทศกาลพิเศษเพื่อแสดงความรู้ใหม่ ๆ แผนงานพิเศษ วาระในวันสำคัญของชาติหรือหน่วยงาน หรือเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์พิเศษ นิทรรศการชั่วคราวอาจจัดแสดงในสถานที่เดิมเป็นประจำแต่สื่อที่นำมาแสดงชุดนั้น ๆ จัดอยู่ไม่นานนักอาจเป็นสัปดาห์ หรือสองสามเดือนก็เปลี่ยนใหม่ หรือเลิกไป วัตถุประสงค์ของ นิทรรศการชั่วคราว

1) เพื่อสร้างความสนใจของผู้ชมในเรื่องที่จัดแสดง เช่น การป้องกันโรคขาดสารอาหาร การวางแผนครอบครัว การป้องกันการยาเสพติด การป้องกันโรคเอดส์

2) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น พิพิธภัณฑ์ อาจจัดนิทรรศการชั่วคราวเพื่อชักจูงให้ประชาชนเข้าชมพิพิธภัณฑ์ เช่น สัปดาห์เครื่องแต่งกายไทย ของพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ นิทรรศการของขวัญของกำนัลในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ หรือเทศกาลตรุษจีน เพื่อชักจูงผู้ชมให้เข้ามาในห้างสรรพสินค้า

3) เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารบางอย่างแก่ผู้ชม เช่น เรื่องโรคเอดส์ ของสาธารณสุขจังหวัด นิทรรศการการอนุรักษ์สัตว์น้ำฝั่งทะเลตะวันตก

4) เพื่อเน้นความสำคัญของเทศกาล หรือวาระพิเศษ เช่น นิทรรศการวันเด็กแห่งชาติ นิทรรศการเลี้ยงไหมในงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยวของจังหวัดขอนแก่น

5) เพื่อความบันเทิงสนุกสนาน เช่น งานอะเมซิงอีสาน จังหวัดขอนแก่น นิทรรศการของเล่นในห้างสรรพสินค้า

6) เพื่อให้ความรู้เฉพาะเรื่องแก่ผู้ชม เช่น นิทรรศการ เรื่องโรคเอดส์ นิทรรศการเรื่องพิษภัยของบุหรี่ เป็นต้น

การแสดงนิทรรศการชั่วคราว งานสัปดาห์เครื่องแต่งกายไทย
เป็นการจัดนิทรรศการในวาระโอกาสเทศกาลพิเศษเพื่อแสดงสินค้าเกี่ยวกับผ้าไทย

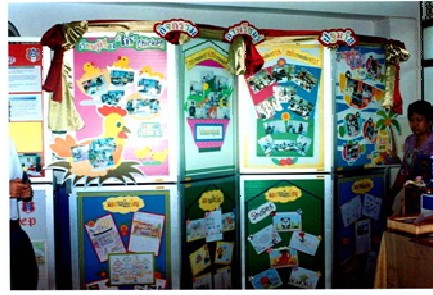
3. นิทรรศการเคลื่อนที่

นิทรรศการเคลื่อนที่หมายถึง นิทรรศการที่จัดขึ้นเป็นชุดสำเร็จ เพื่อแสดงในหลาย ๆ ที่หมุนเวียนกันไป รูปแบบและสื่อหลักที่นำมาแสดงเป็นแบบเดิม วัตถุประสงค์ในการจัดเป็นแบบเดิมอาจมีสิ่งของหรือการแสดงประกอบเพิ่มเติมในส่วนบางครั้งนั้น ส่วนสถานที่จัดก็หมุนเวียนเปลี่ยนไปเรื่อย อาจเคลื่อนที่ไปต่างจังหวัดหรือจังหวัดเดียวกันแต่เปลี่ยนชุมชนที่นำไปแสดง เช่น นิทรรศการศิลปะ นิทรรศการตราไปรษณียากร เป็นนิทรรศการเคลื่อนที่จัดโดยการสื่อสารแห่งประเทศไทย ในการเคลื่อนที่ก็จะร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานหลักก็คือ หน่วยงานในสังกัดสำนักงานไปรษณีย์โทรเลขจังหวัดที่ไปจัด วัตถุประสงค์ของนิทรรศการเคลื่อนที่

1) เพื่อเสนอนิทรรศการแก่ผู้ชมได้กว้างขวาง และให้ความสะดวกแก่ผู้สนใจได้ถึงพื้นที่

2) เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัด เพราะสื่อมักมีรูปแบบถาวร เพียงแต่ไปจัดเป็นแบบชั่วคราวในพื้นที่หนึ่ง ๆ

3) เพื่อสะดวกในการจัด เพราะองค์ประกอบต่าง ๆ ของสื่อเตรียมพร้อมก่อนข้างสมบูรณ์อยู่แล้ว จัดได้ง่ายในแต่ละครั้ง

นิทรรศการเคลื่อนที่ เป็นนิทรรศการที่จัดขึ้นเป็นชุดสำเร็จ เพื่อแสดงในหลาย ๆ ที่หมุนเวียนกันไป
รูปแบบและสื่อหลักที่นำมาแสดงเป็นรูปแบบเดิม

4. สถานการณ์นิทรรศการ

มี 3 ประเภท คือ

4.1 นิทรรศการภายนอกหรือกลางแจ้ง การจัดนิทรรศการภายนอกหรือกลางแจ้งเป็นการจัดขึ้นกลางแจ้งภายนอกอาคาร โดยใช้บริเวณรอบ ๆ อาคารลานดินที่ว่าง บริเวณสนามหญ้า หรืออาจจะจัดได้ร่วมไม้เนื้อที่สาธารณะที่ไม่เกิดขวางการจราจร สาเหตุที่ต้องจัดกลางแจ้ง เพราะมีสิ่งที่จะต้องแสดงมาก และมีขนาดใหญ่ ซึ่งอาจจะมีภาระติดประกอบเป็นครั้งคราว และเป็นการจัดที่มีระยะเวลาไม่ยาวนานนัก เพราะไม่สะดวกในการดูแลรักษา และไม่เหมาะสมที่จะจัดในฤดูฝน อาจทำให้ผู้เข้าชมไม่สะดวก

นิทรรศการภายนอกหรือกลางแจ้ง

4.2 นิทรรศการภายในหรือในร่ม การจัดนิทรรศการภายใน เป็นการจัดขึ้นภายในอาคารที่เป็นห้อง ๆ หรือสถานที่ที่จัดเตรียมไว้สำหรับการแสดงผลงานโดยเฉพาะ ซึ่งสะดวกทั้งในการจัดและการดูแลรักษา สามารถจัดได้ทุกฤดูกาล ถ้าไม่มีสถานที่เฉพาะอาจจะใช้สถานที่อื่น ที่มีพื้นที่มากพอที่จะตัดแปลงใช้จัดนิทรรศการเป็นครั้งคราวก็ได้

นิทรรศการภายใน เป็นการจัดขึ้นภายในอาคารที่เป็นห้อง ๆ

4.3 นิทรรศการลอยฟ้า เป็นการจัดกลางอากาศ เป็นการแสดงสิ่งประดิษฐ์ เพื่อการค้าหรือประกอบการพาณิชย์ เช่น นิทรรศการบอลูนนานาชาติ การแสดงบอลูนแบบแปลกๆ เป็นต้น ดังนั้นการเลือกสถานที่จัดนิทรรศการจะเป็นภายนอกหรือภายในนั้น ควรคำนึงถึงความเหมาะสมด้านต่าง ๆ เช่น มีบริเวณกว้างขวางพอ มีแสงสว่างส่องได้ทั่วถึง มีทางเข้าออกสะดวก มีอุณหภูมิพอเหมาะไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป มีความสงบปราศจากเสียงรบกวน เป็นต้น

5. การคัดเลือกผลงานทัศนศิลป์เพื่อแสดงในนิทรรศการ

เมื่อได้มีการสร้างสรรค์ชิ้นงานด้านทัศนศิลป์แล้ว ควรได้นำมาแสดงต่อสายตาผู้ชม จะโดยส่งเข้าประกวดและแข่งขัน หรือส่งเข้าร่วมแสดงก็ได้ ผลงานทั้งหลายจะต้องได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการเสียก่อน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและมีปริมาณที่เหมาะสม สำหรับการคัดเลือกผลงานทัศนศิลป์เข้าแสดงในนิทรรศการควรพิจารณาอย่างกว้างขวางทุกด้าน ทั้งในลักษณะรูปแบบและเนื้อเรื่อง รวมทั้งการเลือกใช้วัสดุ ความตั้งใจ ความอุตสาหะพยายาม ไม่ควรเลือก

เพราะผลงานที่เด่นทางด้านฝีมือเท่านั้น แต่ควรพิจารณาผลงานที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านอื่น ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ในงานที่แสดงออกด้วย เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออกทางศิลปะด้วยวิธีการแปลกใหม่ ลักษณะพิเศษเฉพาะของผู้สร้างสรรค์ผลงาน การสื่อความหมายและรสนิยมทางศิลปะ ความประหยัดและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน เป็นต้น

การคัดเลือกผลงานทัศนศิลป์เข้าแสดงในนิทรรศการจะต้องได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพและมีปริมาณที่เหมาะสม

6. หลักการชมและการติดตามประเมินผลการจัดนิทรรศการ

6.1 หลักการชมนิทรรศการ การชมนิทรรศการโดยทั่วไป ควรปฏิบัติตนดังต่อไปนี้

6.1.1 เมื่อไปถึงสถานที่แสดงขอรับเอกสาร สิ่งพิมพ์ คู่มือประกอบนิทรรศการ (ถ้ามี) เพื่อจะได้ทราบหรือหาความรู้ก่อนที่จะได้เข้าชมจริง

6.1.2 สำรวดูว่างานแสดงนิทรรศการ ได้ให้ความรู้หรือให้ประโยชน์แก่ตัวเรา

6.1.3 ควรจดบันทึกข้อความ หรือเนื้อหาสำคัญที่พิจารณาเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตัวเรา

6.1.4 รักษา มารยาท มีความสำรวม และประพฤติตนเป็นสุภาพชน ไม่ส่งเสียงดังหรือรบกวนระหว่างเดินชม และไม่ขีดเขียนข้อความใด ๆ หรือไม่ทำลายสิ่งของภายในบริเวณงานและสถานที่ใกล้เคียง

6.1.5 ข้อควรระวังอย่างยิ่ง คือ ระหว่างที่ชมไม่ควรใช้มือจับต้องผลงานใด ๆ โดยไม่จำเป็น อาจทำให้ผลงานชำรุดเสียหายได้ หากมีข้อสงสัยควรสอบถามเจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลโดยตรง

หลักการชมนิทรรศการระหว่างที่ชมไม่ควรใช้มือจับต้องผลงานใด ๆ โดยไม่จำเป็น อาจทำให้ผลงานชำรุดเสียหายได้ หากมีข้อสงสัยควรสอบถามเจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลโดยตรง

6.2 การติดตาม และประเมินผลการจัดนิทรรศการ การประเมินผลนิทรรศการเพื่อต้องการทราบว่า การจัดนิทรรศการในครั้งนี้มีผลเป็นอย่างไร มีข้อเสนอแนะในเรื่องใดบ้าง ประสบผลสำเร็จหรือบกพร่องมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการจัดนิทรรศการครั้งต่อไป ซึ่งมีหลายวิธี ดังนี้

6.2.1 การแจกแบบสอบถาม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีหลักฐานอ้างอิง สามารถนำมาวิเคราะห์หาข้อดี ข้อเสีย แต่แบบสอบถามไม่ควรมีมากข้อเกินไป เพื่อสะดวกในการตอบ ควรเป็นลักษณะให้ตรวจเช็คมากกว่าให้เขียน และควรรู้ใช้คำถามง่าย ๆ เรื่องที่ควรสอบถาม คือ

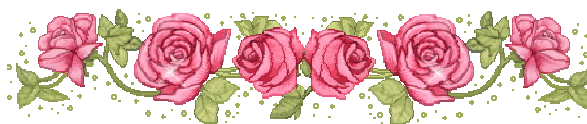
1. เรื่องที่จึคน่าสนใจเพียงใด
2. เรื่องที่จัดเป็นปัจจุบันหรือไม่
3. ลักษณะการจัดโดยรวบดีหรือไม่
4. คุณภาพของสื่อและกิจกรรมดีหรือไม่
5. การประชาสัมพันธ์ดีเพียงใด
6. การจัดแสง เสียง ดีหรือไม่
7. ผู้ชมได้ร่วมกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

6.2.2 สมุดแสดงความคิดเห็น เป็นสมุดที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมนิทรรศการเขียนแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ สมุดนี้ควรจัดวางไว้ในที่ ๆ สังเกตได้ง่าย และมีป้ายหรือเจ้าหน้าที่เชิญชวนให้ผู้ชมเขียนภายหลังการชมนิทรรศการแล้ว

6.2.3 การสังเกตพฤติกรรมของผู้ชม รวมทั้งฟังคำวิจารณ์ของผู้มีความรู้ ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด เพียงแต่เจ้าหน้าที่ควรแฝงตัวอยู่ในรูปของเจ้าหน้าที่ที่บรรยาย อำนวยความสะดวก หรืออยู่ในรูปของผู้เข้าชมเพื่อสังเกตและพูดคุยกับผู้ชมว่ามีความรู้สึกอย่างไรจากการเข้าร่วมชมงาน ดังนั้นการประเมินผล สามารถทำได้หลายวิธีจะเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งหรือทั้งหมดก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับมา

การประเมินผลการจัดนิทรรศการควรมีสมุดแสดงความคิดเห็น เป็นสมุดที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมนิทรรศการเขียนแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ และสังเกตพฤติกรรมของผู้ชม รวมทั้งฟังคำวิจารณ์ของผู้มีความรู้

แหล่งข้อมูลวิดีโอเพิ่มเติม

[1] <https://www.youtube.com/watch?v=HKXO-7wxlSk> การจัดนิทรรศการ

[2] https://www.youtube.com/watch?v=G_J_UrZKtZc นิทรรศการ

[3] <https://www.youtube.com/watch?v=ahTisc5Sw4> นิทรรศการถาวร